

Guía Docente

Datos Identificativos					2023/24
Asignatura (*)	Psicoloxía comunitaria	Código	652G03034		
Titulación	Grao en Educación Social				
Descritores					
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos	
Grao	2º cuadrimestre	Cuarto	Optativa	6	
Idioma	Castelán				
Modalidade docente	Presencial				
Prerrequisitos					
Departamento	Psicoloxía				
Coordinación	Reig Botella, Adela Milagro	Correo electrónico	adela.reig@udc.es		
Profesorado	Reig Botella, Adela Milagro	Correo electrónico	adela.reig@udc.es		
Web	www.udc.es/dep/psico				
Descrición xeral	<p>A Psicoloxía Comunitaria é un campo de actuación e investigación relacionada coa psicoloxía social que se ocupa do comportamento humano nos seus contextos sociais inmediatos, comunitarios. Como forma de intervención, ocúpase da prevención dos problemas psicolóxicos con raíces sociais (drogas, exclusión, desintegración social, violencia doméstica e pública, trastorno mental, fracaso escolar, delincuencia xuvenil, etc.). Desde unha perspectiva positiva tamén se ocupa de promover o desenvolvemento humano integral.</p> <p>Todo elo desde a participación dos receptores das intervencións comunitarias como suxeitos activos (axentes) na intervención.</p> <p>O seu obxectivo principal é estudar os factores psicosociais que permiten desenvolver, fomentar e manter o control e o poder que os individuos poden exercer sobre o seu ambiente individual e social, para solucionar problemas que os afectan e lograr cambios en eses ambientes e na estrutura social.</p>				

Competencias / Resultados do título

Código	Competencias / Resultados do título
A1	Coñecer os campos da educación social e recoñecer novos ámbitos emerxentes.
A5	Identificar e analizar os factores contextuais que afectan os procesos de intervención socioeducativa.
A6	Seleccionar diferentes métodos e técnicas para a planificación e avaliación de programas e servizos.
A8	Detectar factores de vulnerabilidade, de exclusión e de discriminación social que dificulten a inclusión social, escolar e laboral de persoas e colectivos
A9	Deseñar e desenvolver proxectos, programas e servizos nos diferentes campos de intervención profesional promovendo a participación e o desenvolvemento comunitario.
A17	Formar axentes de intervención socioeducativa e comunitaria.
A18	Dirixir e coordinar planos e proxectos socioeducativos.
B1	Elaborar, analizar, sintetizar, valorar e transmitir criticamente a información.
B2	Redactar e presentar informes técnicos, memorias, regulamentos ou calquera outro documento básico que contribúa a regular a acción socioeducativa.
B3	Xerar a cultura profesional colaborativa, fomentando o traballo en rede e integrándose en grupos interdisciplinares con iniciativa e responsabilidade.
B4	Deseñar e impulsar espazos socioeducativos en contextos de diversidade atendendo á igualdade de xénero, á equidade e respecto aos dereitos humanos, favorecendo o empoderamento das persoas e colectivos ubicados en situacións de desvantaxe social.
B6	Adquirir e dominar habilidades comunicativas que permitan transmitir información, ideas e propostas a diversas audiencias.
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
Dotar de coñecementos especificamente en Psicoloxía Social Aplicada aos Problemas Sociais, Comunitarios e Humanos.	A1 A5 A6 A8 A9 A17 A18	B1 B3 B4 B6	C4 C6 C8
Avaliar programas, proxectos, servizos e políticas dirixidos ao desenvolvemento persoal, profesional e institucional.	A9	B1 B2	C8
Organizar e apoiar programas de axuda a persoas ou colectivos excluídos ou en risco de exclusión.	A5 A6 A8 A18	B2	C8
Coñecer e comprender os supostos básicos da Psicoloxía Social	A1 A5		C8
Distinguir a forma de concibir a realidade e a metodoloxía da Psicoloxía Social	A5	B1 B2	C6
Diagnosticar as diferentes dimensións, áreas e ámbitos de intervención psicopedagóxica.	A5 A6	B1	C6
Deseñar e levar a cabo proxectos de investigación aplicados aos diferentes campos e aspectos da intervención educativa.	A9	B1 B2	C8
Desenvolver estratexias de busca e material de avaliación psicosocial		B1 B3	
Capacidade de análise e síntese.	A5 A8	B1	C4
Planificar accións, programas e servizos de intervención para a mellora das persoas, dos grupos e das organizacións.	A9 A18	B1 B2 B6	C6 C8
Adquirir a capacidade creativa e criterios prácticos que permitan aplicar principios de intervención para solucionar problemas concretos, incorporando os coñecementos teóricos e os criterios éticos da disciplina	A6 A9 A18	B1 B4	
Habilidades para localizar e analizar información de fontes diversas.		B1 B3	C8
Capacidade de adaptación a situacións novas.	A18		C4 C6 C8
Capacidade de resolución de problemas.	A5 A18	B1	C6
Capacidade de aplicar coñecementos na práctica.	A6 A9	B4	C4
Diagnosticar as diferentes dimensións, áreas e ámbitos de intervención psicopedagóxica.	A5 A8	B1	C6
Capacidade de organización e planificación.		B1 B2	C6
Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.	A1 A6		C4 C6 C8

Sensibilización cara os problemas sociais e comunitarios desde a Psicoloxía Social	A8		C6 C8
Deseñar e levar a cabo proxectos de investigación aplicados aos diferentes campos e aspectos da intervención educativa.	A1 A9 A17 A18	B4	
Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.			C4

Contidos	
Temas	Subtemas
I. INTRODUCCION	1 Evolución histórica da Psicoloxía Comunitaria 2 Definicións actuais da Psicoloxía Comunitaria 3 Diferenzas con outros campos 4 O modelo ecolóxico 5 O modelo de acción social 6 Estratexia metodolóxica en Psicoloxía Comunitaria 7 Avaliación das necesidades
II- REDES SOCIAIS E APOIO SOCIAL	1 As redes sociais, perspectiva histórica 2 As estruturas sociais 3 Sociedades orgánicas e mecánicas 4 Definición de rede social 5 Características das redes sociais 6 O apoio social
III - EMPOWERMENT	1 Definición de empowerment 2 Niveis de atribución de poder 3 Características das contornas que proporcionan empowerment 4 Estudo da atribución de poder nas organizacións 5 A investigación sobre o empowerment
IV - PROBLEMAS DE SOCIALIZACIÓN EN NENOS E ADOLESCENTES	1 Fontes de socialización 2 Factores de risco 3 Exclusión social 4 Malos tratos a menores 5 Violencia escolar 6 O menor maltratador 6.1 Demografía dos malos tratos aos pais 7 Delincuencia xuvenil e modelos de resposta 8 Mozos Psicopáticos 9 Estilos educativos paternos 10 Violencia e Medios de Comunicación
V - VIOLENCIA DOMÉSTICA	1 A violencia doméstica e o acoso 2 Datos estatísticos 3 Predición da violencia doméstica 4 O ciclo da violencia doméstica 5 Tratamento de agresores

VI- DELINCUENCIA SEXUAL	<ol style="list-style-type: none"> 1 Concepto 2 Perfil do delicuyente 3 Consecuencias 4 Tratamento
VII - CONDUCTAS DE ADICCIÓN	<ol style="list-style-type: none"> 1 Definición 2 Adicción a substancias 3 Outras adiccións 4 Factores de risco 5 Variables psicolóxicas relacionadas coa adicción 6 Intervención comunitaria con adictos 7 Tratamento e prevención das recaídas 8 Adicción e enfermidade mental
VIII - ENFERMIDADE MENTAL	<ol style="list-style-type: none"> 1 A enfermidade mental dentro da comunidade 2 Intervención sobre trastornos mentais no seo da comunidade 3 Factores predisponentes 4 Enfermidade mental e apoio social 5 Factores protectores para a enfermidade mental
X - OS MOVIMENTOS SOCIAIS	<ol style="list-style-type: none"> 1 Movemento social e comunidade 2 Organización social 3 Empowerment e movementos sociais 4 Os novos movementos sociais 5 Tipos de acción social 6 Exemplos de movementos sociais
IX - MARXINACIÓN, EXCLUSIÓN SOCIAL E DELINCUENCIA	<ol style="list-style-type: none"> 1 A exclusión social na sociedade actual 2 Novas formas de exclusión social 3 A pobreza na sociedade occidental 4 O illamento social 5 Factores económicos 6 Tipos de delincuencia 7 Intervención sobre a delincuencia na comunidade

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Traballos tutelados	A1 A5 A6 A8 A9 A17 A18 B1 B2 B3 B4 B6 C4 C6 C8	4	48	52
Presentación oral	B1 B6	8	16	24
Simulación	A5 A17 B3 B6 C4	8	0	8
Proba de resposta breve	A1	1	41	42
Sesión maxistral	A1 A5	21	0	21
Atención personalizada		3	0	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición

Traballos tutelados	<p>O 20% da avaliación da materia farase a través dun traballo tutelado que consta de dous partes.</p> <p>A primeira versará sobre o estudo sobre un problema social desde o punto de vista da psicoloxía comunitaria (valorarase que sexa local).</p> <p>A segunda consistirá no desenvolvemento hipotético dun plan de intervención comunitaria.</p> <p>Este formato pode substituírse por un traballo en grupo que consiste na participación nunha investigación, con recollida, análise, e redacción dun informe sobre os datos.</p>
Presentación oral	<p>Ademais do informe por escrito, os traballos tutelados deberanse expoñer en clase de forma oral, podéndose utilizar os apoios técnicos dispoñibles.</p> <p>Esta exposición supoñerá o 20% da nota da materia.</p>
Simulación	<p>Prácticas durante as sesións interactivas sobre os procedementos propios da disciplina. Utilizando os contidos expostos nas sesións maxistrais, os alumnos elaborarán propostas sobre os casos expostos polo profesor.</p>
Proba de resposta breve	<p>No caso de que o alumno requira exame, o exame constará de catro supostos ou experimentos de Psicoloxía Comunitaria, e entre 3 e 4 preguntas para cada un deles. As preguntas estarán relacionadas, entre outros aspectos, con identificar os procesos psicosociais que reflicten estes supostos, indicar as implicacións destes procesos, indicar outros procesos relacionados ou propoñer exemplos prácticos. Deberanse elixir e desenvolver dous dos devanditos supostos.</p>
Sesión maxistral	<p>Existirán clases presenciais que teñen un triplo obxectivo: por unha banda, o de sensibilizar e concienciar sobre os problemas sociais e acerca da importancia de posuír unha visión psicosocial comunitaria aplicada dos mesmos, por outro o de mostrar experiencias que se non se visionan é imposible que o alumno chegue a valorar a súa significación e importancia dentro da materia, e por último ofrecer resumos de contidos importantes dos temas que integran o programa. Comprenderán a exposición de exemplos e vivencias mediante medios audiovisuais e actividades de sensibilización e concienciación.</p>

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	<p>Para o desenvolvemento do traballo tutelado e proxectos os alumnos deben acudir ás titorías especificamente creadas para tal fin e recibirá atención e guía do profesor nos seguintes aspectos:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Polo menos unha sesión para a elección do tema para desenvolver posteriormente e a orientación bibliográfica. - Polo menos unha sesión para presentar un esquema de desenvolvemento do traballo. <p>Os traballos tutelados poden realizarse de maneira individual por norma xeral e os proxectos en grupo, que non poderá exceder de 4 persoas.</p>

Avaliación

Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Presentación oral	B1 B6	<p>Ademais do informe por escrito, os traballos tutelados deberanse expoñer en clase de forma oral, podéndose utilizar os apoios técnicos dispoñibles.</p> <p>Esta exposición supoñerá o 20% da nota da materia.</p>	20
Sesión maxistral	A1 A5	<p>Existirán clases presenciais que teñen un triplo obxectivo: por unha banda, o de sensibilizar e concienciar sobre os problemas sociais e acerca da importancia de posuír unha visión psicosocial comunitaria aplicada dos mesmos, por outro o de mostrar experiencias que se non se visionan é imposible que o alumno chegue a valorar a súa significación e importancia dentro da materia, e por último ofrecer resumos de contidos importantes dos temas que integran o programa. Comprenderán a exposición de exemplos e vivencias mediante medios audiovisuais e actividades de sensibilización e concienciación.</p>	5

Proba de resposta breve	A1	<p>Se o alumno supera o resto das partes da materia, non será necesario que se presente ao exame. Neste caso, o 100% a avaliación da materia ser fará a través das outras metodoloxías, que aumentarán a súa ponderación na avaliación proporcionalmente.</p> <p>O exame constará de catro preguntas sobre as presentacións do curso. Deberanse elixir e desenvolver dous das devanditas preguntas no espazo de unha páxina para cada una delas.</p>	50
Simulación	A5 A17 B3 B6 C4	Prácticas durante as sesións interactivas sobre os procedementos propios da disciplina. Utilizando os contidos expostos nas sesións maxistras, os alumnos elaborarán propostas sobre os casos expostos polo profesor.	5
Traballos tutelados	A1 A5 A6 A8 A9 A17 A18 B1 B2 B3 B4 B6 C4 C6 C8	<p>O 20% dá avaliación da materia farase a través dun traballo tutelado que consta de dous partes.</p> <p>A primeira versará sobre o estudo sobre un problema social desde o punto de vista da psicoloxía comunitaria (valorarase que sexa local).</p> <p>A segunda consistirá no desenvolvemento hipotético dun plan de intervención comunitaria.</p> <p>Este formato pode substituírse por un traballo en grupo que consiste na participación nunha investigación, con recollida, análise, e redacción dun informe sobre os datos.</p>	20
Outros			

Observacións avaliación

CONVOCATORIA ORDINARIA (1ª OPORTUNIDADE)

A nota final será a suma de todas as metodoloxías anteriormente indicadas. Será necesario aprobar a parte do exame teórico para poder superar a materia (2'5 sobre 5), a partir dese aprobado sumaráselle as actividades realizadas na parte interactiva. Todos os estudantes teñen que ter entregadas todas as actividades, antes del exame, para así poder ser avaliados.

CONVOCATORIA EXTRAORDINARIA (2ª OPORTUNIDADE)

A nota da parte interactiva de Xuño gardarase para a convocatoria de Xullo.

Aquelas persoas que non aprobasen na convocatoria de xuño poderán gardar a nota das outras metodoloxías para a portunidade de xullo, sempre e cando teñan dita parte superada. Se considerará superada cando se acade, a lo menos a metade da nota máxima para dita parte

Aquelas persoas que non se presentasen ou non superasen ás metodoloxías: deberán realizar unha única proba que computará o 100% da nota, podendo consistir dita proba en preguntas curtas. A cualificación de Non Presentado outorgarase no caso de que non se presente á proba mixta.

En segundas e sucesivas matrículas no computarán as cualificacións da parte interactiva dos cursos anteriores.

Implicacións do plaxio:

Cualificación de suspenso na convocatoria en que se cometa a falta e respecto da materia en que se cometese: o/a estudante será cualificado con ?suspenso? (nota numérica 0) na convocatoria correspondente do curso académico, tanto se a comisión da falta se produce na primeira oportunidade como na segunda. Para isto, procederase a modificar a súa cualificación na acta de primeira oportunidade, se fose necesario.

NON ASISTENCIA A CLASE/MATRÍCULA PARCIAL

-Para aqueles alumnos que por causas xustificadas non poidan asistir regularmente a clase, o alumno terá a posibilidade de presentarse exclusivamente á proba mixta final, nas datas sinaladas pola Xunta do Centro. A valoración neste caso da proba final será de 10 puntos. O alumno terase que poñer en contacto co profesor responsable da asignatura ao principio do cuadrimestre.- Para o alumnado con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia: o alumno debe comunicalo obrigatoriamente ao profesor responsable da materia ao comezo do curso. O alumno terá a posibilidade de presentarse exclusivamente á proba mixta final escrita, nas datas sinaladas pola Xunta de Facultade. A valoración neste caso da proba final será de 10 puntos.-Oportunidade adiantada de avaliación: O alumnado que se atope nos supostos recollidos na normativa de xestión académica da UDC dispondrá desta opción para superar a materia mediante unha proba escrita de características similares á recollida no proceso de avaliación. A valoración neste caso da proba final será de 10 puntos.-A cualificación de matrícula de honra, de darse o caso de que haxa máis alumnos/as con esa cualificación que matrículas se poidan outorgar pola cota oficial establecida, convocaráselles para a realización dunha proba específica de desempate, proba que consistirá nun novo exame de características similares ás da proba mixta, exame que se fixará en data e hora de acordo co os interesados/as. En caso de non existir ningún alumno/a con cualificación de 10, todo o alumnado que obteña unha cualificación media superior a 9.0 requisito básico para optar á matrícula de honra, poderá optar a matrícula de honor despois de solicitalo ao profesor e mediante a superación da proeba anteriormente descrita. No caso de que non existan solicitudes expresas de opción a matrícula, o profesor se reserva a potestade de outorgarlas naqueles casos que, cumprindo o requisito mínimo, puidesen ser merecedores da matrícula pola aptitude e actitude mostradas durante o desenvolvemento da materia.

Fontes de información

Bibliografía básica

- MUSITU, G. (2004). Introducción a la Psicología Comunitaria. Barcelona: UOC
- SANCHEZ, A. (1996). Psicología Comunitaria. Barcelona: Ediciones de la Universidad de Barcelona
- MUSITU, G. et al (1994). Intervención Comunitaria. Valencia : Set i Set Edic
- MUSITU, G. ; BERJANO, E. ; GRACIA, E. & BUENO, J.R. (1993). Intervención Psicosocial. Programas y Experiencias. Madrid : Editorial Popular
- JAVALOY, F. (2001). Comportamiento Colectivo y Movimientos Sociales. Madrid: McGraw Hill
- COSTA, M. & LÓPEZ, E. (1991). Manual para el Educador Social. Madrid: Ministerio de Asuntos Sociales
- SANCHEZ VIDAL, A. (2007). Manual de Psicología Comunitaria: un enfoque integrado. Madrid: Pirámide
- FERNANDEZ SEDANO, I., MORALES, J.F., MOLERO, F. (2011). Psicología de la intervención comunitaria . Bilbao: Descleé de Brouwer
- CLEMENTE, M. (1996). Psicología Social Aplicada. Madrid: Pirámide
- MAYA JARIEGO, I., GARCÍA RAMÍREZ M. SANTOLAYA SORIANO, F.J. (2007). Estrategias de intervención psicosocial : casos prácticos. Madrid: Pirámide

Bibliografía complementaria

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

Recoméndase que os alumnos leven a materia ao día, tanto no que se refire ás clases expositivas como ás interactivas (prácticas). Convén a asistencia ás aulas, a realización de todas as actividades que se planifiquen nestas e a participación nos actos tanto académicos como non académicos, organizados polo docente que imparte a materia como pola propia Facultade de Ciencias da Educación, sen prexuízo da asistencia a actos organizados por outras institucións. En aras a contribuír cun medio ambiente responsable, desde esta materia pretendese contribuír, non utilizando máis que o papel imprescindible, no caso de los exámenes e algúns traballos de importancia, todo o demais realizarase por medios telemáticos. Los alumnos adquirirán habilidades para la vida y hábitos, rutinas y estilos de vida saludables. A materia impartirase baixo un ángulo de xénero, para que o alumno estea sensibilizado coa igualdade"-Segundo se recolle nas distintas normativas de aplicación para a docencia universitaria deberase incorporar a perspectiva de xénero nesta materia (usarase linguaxe non sexista, utilizarase bibliografía de autores/as de ambos sexos, propiciarse a intervención en clase de alumnos e alumnas...)-Traballarase para identificar e modificar prexuízos e actitudes sexistas e influirase na contorna para modificalos e fomentar valores de respecto e igualdade.-Deberanse detectar situacións de discriminación por razón de xénero e proporanse accións e medidas para corrixilas."

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías